

Sygn. akt III A Ua 1554/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak
Sędziowie:	SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska SSO del. Ireneusz Lejczak (spr.)
Protokolant:	Adrianna Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku K. C. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o odsetki i wyrównanie świadczenia

na skutek apelacji K. C. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

we Wrocławiu

z dnia 12 sierpnia 2011 r. sygn. akt VIII U 1655/10

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzające go decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 29 stycznia 2007 r. i 20 lutego 2008 r. w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy prawo do odsetek od wypłaconej mu renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 1 września 2003 r. do 31 sierpnia 2005 r. do dnia zapłaty, a dalej idącą apelację oddala.

UZASADNIENIE

Decyzją z 29.01.2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W., wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 15.10.2004 r., przyznał wnioskodawcy prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 1.09.2003 r. do 31.08.2005 r. oraz wypłacił za ten okres rentę (wyrównanie) w kwocie 11 485,56 zł brutto. W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawca domagał się zasądzenia odsetek od wypłaconej z opóźnieniem renty oraz zakwestionował wysokość wypłaconego - w ramach wyrównania świadczenia. Kolejną decyzją z 20.02.2008 r. organ rentowy wydał decyzję odmawiającą zapłaty spornych odsetek twierdząc, że w świetle obowiązujących przepisów

nie ma podstaw aby organ rentowy wypłacał odsetki, w sytuacji gdy Sąd nie orzekł o odsetkach. Ponadto wskazał, iż nie było podstaw do zapłaty tych odsetek w świetle art. 118 ustawy z 17.12.1997 r. o emeryturach i rentach z FUS, ani na podstawie art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Od tej decyzji wnioskodawca również wniósł odwołanie. Wyrokiem z 30.11.2009 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania. Na skutek apelacji wnioskodawcy Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 7.07.2010 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 30.11.2009 r. i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu orzeczenia wskazał sąd II instancji, że w zakresie zaniżonego wyrównania renty Sąd Okręgowy nie dokonał żadnych ustaleń, ani nie sformułował żadnych wniosków – co do zasadności tego roszczenia. Natomiast rozpoznając spór w zakresie żądanych przez wnioskodawcę odsetek sąd I instancji błędnie założył, iż w każdym przypadku zachowanie przez organ rentowy 30-dniowego terminu, biegnącego od daty doręczenia mu prawomocnego wyroku przyznającego świadczenie do daty wydania decyzji wykonującej wyrok, wyłącza odpowiedzialność organu rentowego z tytułu odsetek. Wystąpiła zatem konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości na okoliczność wystąpienia przesłanek uwalniających organ rentowy od zapłaty odsetek, przewidzianych w przepisach art. 85 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy z 17.12.1997 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zwrócił przy tym uwagę sąd II instancji na to, że to na organie rentowym spoczywał ciężar wykazania, iż wyrównania świadczenia dokonano w prawidłowej wysokości a opóźnienie w jego wypłacie nastąpiło wskutek okoliczności za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Okręgowy, wyrokiem z 12.08.2011 r., oddalił odwołanie. Sąd ten ustalił, że K. C. (1) odwołał się od decyzji pozwanego zakładu rentowego z 11.02.2004 r. odmawiającej mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem 15.10.2004 r. zmienił tę decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do spornego świadczenia od 1.09.2003 r. na okres dwóch lat. Prawomocny wyrok strona pozwana otrzymała 27.12.2006r., a w dniu 29.01.2007 r. wydała decyzję przyznającą wnioskodawcy prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy oraz wyrównanie świadczenia, które kształtowało się następująco:

- za okres od 1.09.2003r. do 28.02.2004 r. - po 472,19 zł brutto miesięcznie,
- za okres od 1.03.2004r. do 31.08.2005 r. - po 480,69 zł brutto miesięcznie.

Łącznie kwota wyrównania wynosiła 11 485,56 zł brutto, co po potrąceniu przez organ rentowy zaliczki na podatek dochodowy w wysokości 1245 zł i składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 1033,70 zł, dawało kwotę do wypłaty (netto) wynoszącą 9206,86 zł. Ponadto Sąd ustalił, że pozwany organ rentowy decyzją z 26.09.2007 r. „wypłacił wnioskodawcy odsetki dotyczące wyrównania renty w decyzji z dnia 29.01.2007 r.” Należność z tytułu tych odsetek wynosiła 3379,08 zł. Przy tych ustaleniach i biorąc za podstawę rozstrzygnięcia przepisy art. 85 ust.1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 118 ust. 1a ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS uznał Sąd, że pozwany organ rentowy wydał błędną decyzję odmawiającą ustalenia i wypłaty należnych wnioskodawcy odsetek. Jednak w toku postępowania pozwany zmienił swoje stanowisko, wydając w dniu 26.09.2007 r. decyzje przyznającą K. C. (2) odsetki dotyczące wyrównania renty za okres od 1.09.2003 r. do 29.01.2007 r. w łącznej wysokości 3379,08 zł. Wobec tego dalsze żądanie przez wnioskodawcę odsetek było nieuzasadnione i odwołanie w tym zakresie należało oddalić. Wskazał przy tym sąd, że odsetki za okres po lutym 2007 r. nie było przedmiotem rozpoznania zaskarżonych decyzji. Natomiast odnosząc się do kwestii wysokości kwoty wyrównania renty przyznanej decyzją z 29.01.2007 r., to stwierdził sąd I instancji, iż organ rentowy dokonując wyliczenia podatku dochodowego od kwoty tego wyrównania nie pomniejszył tego podatku o kwotę wolną od podatku. Okoliczność ta nie uzasadniała zmiany zaskarżonej decyzji ponieważ wnioskodawca zachował możliwość odzyskania nadpłaconego podatku rozliczając ten podatek z organem podatkowym.

Wyrok ten zaskarżył w całości apelacją wnioskodawca podnosząc, że wyrównanie renty otrzymał dopiero w 2007 r., a zatem nie miał w tym czasie podstaw prawnych do występowania do urzędu skarbowego o odzyskanie nadpłaconego podatku. Zarzucił temu orzeczeniu brak wskazania podstawy prawnej naliczenia podatku dochodowego od kwoty „globalnej” wyrównania, a nie – jak to czynił wnioskodawca od poszczególnych miesięcznych rat renty. Ponadto

apelujący zaprzeczył temu, aby otrzymał decyzję z 26.09.2007 r. jak i przyznane tą decyzją odsetki w kwocie 3379,08 zł, a także wskazał, iż w piśmie z 20.09.2007 r. wystąpił do strony pozwanej o odsetki od nieterminowo wypłaconej renty za okres od września 2003 r. do marca 2007 r. Przy tak postawionych zarzutach domagał się apelujący zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia jego odwołania od zaskarżonych decyzji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była uzasadniona w zakresie dotyczącym odsetek od renty, do której wnioskodawca miał prawo w okresie od 1.09.2003 r. do 31.08.2005 r., bowiem prawa do odsetek od świadczeń rentowych za ten okres odmawiały wnioskodawcy obie zaskarżone w tym procesie decyzje. Sąd Okręgowy, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, oddalając odwołanie w zakresie odsetek od wyrównania świadczenia przyznanego decyzją z 29.01.2007 r. opierał się na ustaleniu, iż organ rentowy wypłacił wnioskodawcy sporne odsetki – jak to ujął sąd I instancji – decyzją z 26.09.2007 r. Jak wynikało z przedstawionego przed Sądem Apelacyjnym stanowiska strony pozwanej - organ rentowy nie zapłacił wnioskodawcy odsetek od wyrównania świadczenia przyznanego decyzją z 29.01.2007 r., a decyzja z 26.09.2007 r. – na którą powołał się sąd I instancji – była jedynie „decyzją hipotetyczną”, to jest wyliczoną na zarządzenie sądu kwotą odsetek (pismo pozwanego k: 149). Nie było zatem podstaw do uznania, że roszczenie wnioskodawcy o odsetki wygasło, albowiem organ rentowy odsetek tych wnioskodawcy nie zapłacił. Podstawą prawną roszczenia o odsetki należne z tytułu świadczeń wypłacanych przez Zakładu Ubezpieczeń Społecznych są przepisy art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy z 17.12.1997 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227) oraz art. 85 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585). Przepisy te są przepisami szczególnymi względem normy zawartej w art. 481 Kodeksu cywilnego, co oznacza, iż do powstania roszczenia o odsetki nie wystarczał sam fakt opóźnienia dłużnika. Błędnie jednak założył pozwany, iż zachowanie przez organ rentowy 30-dniowego terminu, biegnącego od daty doręczenia mu prawomocnego wyroku przyznającego świadczenie do daty wydania decyzji wykonującej wyrok, zawsze wyłącza odpowiedzialność organu rentowego z tytułu odsetek. Zawsze bowiem użyty w art. 118 ust. 1 oraz ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS termin „wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji” należało interpretować łącznie z normą zawartą w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), gdzie jako przesłankę wyłączającą odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w przyznaniu świadczenia określono wystąpienie okoliczności za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. Oznaczało to, iż w przypadku przyznania prawa do renty orzeczeniem sądu to na organie ubezpieczeniowym spoczywał ciężar dowodu wykazującego, że wydanie błędnej decyzji odmawiającej prawa do świadczenia, a tym samym spowodowanie opóźnienia w wypłacie świadczeń, nastąpiło wskutek okoliczności za które nie ponosi on odpowiedzialności. W rozpatrywanej sprawie strona pozwana takich okoliczności nie wykazała poprzestając jedynie na twierdzeniu, że decyzję wykonującą wyrok z 15.10.2004 r. wydała w terminie 30 dni od dnia otrzymania prawomocnego wyroku. Już zatem sam fakt nie wykazania w procesie okoliczności wyłączających odpowiedzialność pozwanego za wypłacenie z opóźnieniem wnioskodawcy renty za okres od 1.09.2003 r. do 31.08.2005 r. uzasadniał uwzględnienie odwołania w zakresie roszczenia o odsetki od renty z tytułu niezdolności do pracy należnej za ten okres. Dodatkowo wskazać należało, że z akt rentowych wnioskodawcy wynikało, iż przyczyną wydania decyzji odmawiającej wnioskodawcy prawa do renty za ten okres była błędna ocena lekarzy orzeczników ZUS co do niezdolności do pracy wnioskodawcy, a więc nie były to okoliczności za które pozwany nie ponosi odpowiedzialności. Z tych względów należało uznać za uzasadnione żądanie wnioskodawcy w zakresie wskazanym w punkcie I sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego i w takim zakresie zmienić zaskarżony wyrok (art. 386 § 1 kpc). Bezpodstawnie natomiast żądał w niniejszej procesie wnioskodawca przyznania mu odsetek również od świadczeń rentowych należnych w okresach późniejszych niż sierpień 2005 r. W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca skarżył dwie decyzje. Pierwsza z nich, decyzja z 29.01.2007 r., wykonywała wyrok przyznający wnioskodawcy prawo do renty za okres od 1.09.2003 r. do 31.08.2005 r., a zatem decyzja ta nie mogła dotyczyć odsetek świadczeń należnych wnioskodawcy w późniejszym okresie. Także treść decyzji z 20.02.2008 r. nie wskazuje na to aby organ rentowy odmawiał w niej wnioskodawcy prawa do innych odsetek niż dotyczących świadczeń wypłaconych decyzją z 29.01.2007 r. Mylił się wnioskodawca twierdząc, że organ rentowy pominął w tej decyzji zawarte w jego wniosku z 20.09.2007 r. żądanie dotyczące odsetek od świadczeń późniejszych niż należne do sierpnia 2005 r. We wniosku tym bowiem żądał on przyznania odsetek za okres od września 2003

r. do marca 2007 r. (czyli do daty wypłaty wyrównania) - co odpowiadało żądaniu zawartemu w odwołaniu od decyzji z 29.01.2007 r. Dla ewentualnego dochodzenia odsetek od innych niż objęte decyzją z 29.01.2007r. rat renty, a wynikających z późniejszych wobec tej daty decyzji wykonujących późniejsze wyroki sądowe przyznające wnioskodawcy prawo do renty, winien on wystąpić do organu rentowego – wskazując decyzje, które wyroki te wykonywały. Sytuacja taka w niniejszej sprawie dotyczyła natomiast tylko decyzji z 29.01.2007 r. Niezasadne było również kwestionowanie przez apelującego wysokości wypłaconego mu na podstawie tej decyzji wyrównania w kwocie netto, to jest po potrąceniu podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Przy czym wnioskodawca nie kwestionował ustalonej przez pozwanego w tej decyzji wysokości renty brutto. Postulował on natomiast aby od każdego miesięcznego świadczenia osobno naliczać składkę zdrowotną i podatek dochodowy, a nie jak uczynił to organ rentowy – od sumy tych świadczeń stanowiących wyrównania renty za okres od 1.09.2003 r. do 31.08.2005 r. Wskazać w tym miejscu należało, że organ rentowy jako płatnik podatku dochodowego od wypłacanych przez siebie świadczeń nalicza i odprowadza podatek według zasad określonych w ustawie z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz.U. z 2012 r., poz. 361). Podkreślić należało, że w dacie wydania zaskarżonej decyzji z 29.01.2007 r. ustawa ta obowiązywała według ujednoliconego jej tekstu z dnia 31.01.2000 r., opublikowanego w Dz.U. z 2000 r., nr 14, poz. 176. Zgodnie z zawartym tam art. 34 ust. 2 zaliczkę na podatek dochodowy od wypłaconego wnioskodawcy wyrównania renty organ rentowy był zobowiązany ustalić w sposób określony w art. 32 ust. 1-1c, odejmując w miesiącu wypłaty kwotę obliczoną zgodnie z art. 32 ust. 3. Kwota zmniejszająca podatek od świadczenia wypłaconego w danym miesiącu roku kalendarzowego wynosiła – w myśl art. 32 ust. 3 tej ustawy - 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, określonej w pierwszym przedziale obowiązującej skali podatkowej. Oznaczało to, że strona pozwana wypłacając wnioskodawcy jednorazowo wyrównanie renty na podstawie decyzji z 29.01.2007 r. mogła pomniejszyć zaliczkę na podatek dochodowy jedynie o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, a przysługującej na cały 2007 r.

Mając powyższe na względzie należało dalej idącą apelację, niż uwzględnioną w punkcie pierwszym sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego, oddalić (art. 385 kpc).

R.S.